

Walvisachtigen zijn hooggespecialiseerde zeezoogdieren met vele opmerkelijke eigenschappen, waaronder belangrijke anatomische en fysiologische adapties. Een opmerkelijke 'eigenschap' ook is hun – vrij recente – populariteit bij de mens. Over deze zowel hoogst interessante als wel aantrekkelijke groep van zoogdieren verschijnen de laatste tijd vele wetenschappelijke en populaire publikaties. Een aantal voortreffelijke publikaties voor de echte studiehoofden worden hieronder genoemd: zware kost, bedoeld voor hen die zich in de praktijk of op het wetenschappelijk vlak met walvisachtigen bezighouden en stuk voor stuk vormen deze publikaties een opwindende 'maaltijd' die in geen zoölogische/ethologische/enz. bibliotheek mogen ontbreken.

Onderzoek aan Dolfijnen (*Delphinidae*)

In een omvangrijke bibliografie over Dolfijnen hebben 32 Angelsaksische specialisten uit vele landen hun bijdragen bijeengebracht. Dit overzichtswerk is ingedeeld in drie delen: 1) anatomie en fysiologie; 2) Dolfijnen in gevangenschap; 3) Dolfijnen in het wild. In de 21 hoofdstukken komt een breed scala aan thema's aan de orde: pathologie, voeding, gedrag, inventarisatie, geografische variatie, methodes van vangst, training, kondities van gevangenschap en vele andere onderwerpen.

Doordat het moeilijk is Dolfijnen in het wild te observeren en het meeste onderzoek in gevangenschap plaatsvindt, is er veel van wat over Dolfijnen bekend is toch nog onzeker. Op sommige eigenschappen van Dolfijnen werd pas licht geworpen nadat gevangenschapstudies en wildstudies met elkaar waren vergeleken. In het boek komen ook uitgebreid een tweetal opmerkelijke aspecten aan de orde die met regelmaat aanleiding geven voor speculaties en controverses: de acoestische vaardigheid van de dieren en de oorzaak van de dramatische massastrandings.

Bryden, M.M. & R. Harrison (ed), 1986. Research on Dolphins. XIV + 478 bladzijden, 130 figuren, 50 tabellen. Oxford Science Publications. Clarendon Press, Oxford. ISBN 0-19-857606-4. Prijs £ 45.

Zwaardwalvissen/*Orca's* (*Orcinus orca*)

Slechts weinigen realiseren zich dat de Zwaardwalvis of *Orca* ook tot de (zeldzame) soorten uit de Nederlands Belgische zeewateren behoort. Over deze fascinerende tandwalvis is een diepgaande gedragbibliografie verschenen. Aan deze bibliografie hebben 24 Angelsaksische wetenschappers hun bijdragen geleverd. De bibliografie behandelt in drie delen achtereenvolgens: 1) de evolutionaire en natuurlijke historie; 2) gedrag en sociale groepsvorming; 3) acoestische vaardigheden van de *Orca*.

Het indrukwekkende boek voorziet in een volledige beschrijving van de gedragsbiologie van de Zwaardwalvis, voor zover althans de huidige kennis reikt. Hoewel de serie waartoe het boek behoort, is

opgezet met het oog op de toepassing bij problemen in dierentuinen en aquaria, levert dit boek een significante bijdrage aan het begrip voor en de bescherming van de *Orca*. In de assemblage van gevangenschap – en veldstudies luikt het begin van een synthetische kennis over de soort. Bijzonder sterk is het einde van het boek, waarin door middel van een uitgebreide beschouwing aan de orde komt wat nog niet bekend is over de Zwaardwalvis en juist in dit laatste hoofdstuk komen vele ecologische aspecten aan de orde.

Kirkevold, B.C. & J.S. Lockard (1986): Behavioral Biology of Killer Whales. Zoo Biology Monographs Volume 1. XVI + 457 bladzijden. Alan R. Liss, Inc., New York. ISBN 0-8451-3100-1. Prijs: £ 53.70.

De Otter (*Lutra lutra* L.) in de Vecht

Vroeger was het Vechtdal permanent door Otters bewoond, inmiddels is de soort er verdwenen. Dit knelt te meer daar de Vecht in principe een belangrijke verbindende functie kan vervullen tussen de restpopulaties van de Otter in Noordwest-Overijssel en in Nedersaksen, voor zover nog aanwezig. Met een uitgebreid onderzoek zijn daarom, en ter herstel en verbetering van het Vechtdal als leefgebied voor de Otter, de knelpunten in de biotoopeisen van de Otter in deze regio geïnventariseerd. Het rapport bevat naar aanleiding van dat onderzoek voorstellen voor het beheer en de inrichting van de dalen van het Meppelerdiep, het Zwarte Water, de Overijsselse Vecht en de Beneden Reggen welke fungeren als leef- en verbind-

boekbesprekingen

dingsgebied voor de Otter. Daartoe is met name gelet op de verbetering van de veiligheid in relatie tot infrastructuurele werken (passagemogelijkheden) en tevens op de ecologische functie van oeverzones voor Otters. Hiermee poogt men te komen tot verbeterde mogelijkheden voor Otters voor de voortplanting, rust, migratie en foerage. Hiertoe wordt geadviseerd een netwerk van rustplaatsen en reservaatjes aan te leggen op bereikbare plaatsen van elkaar. Al deze aanbevelingen zijn per lokatie in het terrein getoetst en nader in het rapport in tekst en kaart uitgewerkt. De grote verdienst van het rapport is mede dat veel van de beschreven voorzieningen en maatregelen qua aard ook kunnen worden toegepast in andere potentieel geschikte ottergebieden.

Hoeve, R. & C.P.M. Zoon (1988): *De Otter (Lutra lutra (L.)) in de Vecht*. 58 bladzijden + 7 bijlagen, 11 zwartwit-foto's, 19 afbeel-

dingen, 58 kaarten, 40 literatuurverwijzingen, 20.7 x 29.2 cm. Uitgave: Ministerie van Landbouw & Visserij, Directie Natuur, Milieu & Fauna-beheer, Consulentenschap Overijssel. Inlichtingen: Consulentenschap NMF Overijssel, postbus 10.051, Zwolle, 038 - 271 999.

Vleermuisbescherming (*Chiroptera*)

In vooral de jaren tachtig heeft de bescherming van vleermuizen in Nederland concreet vorm gekregen. Als vervolg op de wettelijke bescherming van vleermuizen heeft een voorlichtingscampagne van de rijksoverheid geleid tot beschermingsmaatregelen door overheden en particulieren. In een nota, gewijd aan vleermuisbescherming geeft het ministerie van Landbouw een overzicht van de verrichte activiteiten en de huidige stand van zaken.

De nota bevat aanbevelingen voor de bescherming van vleermuizen. In veel gevallen

kunnen met behulp van geringe ingrepen en zonder veel extra kosten voorzieningen worden getroffen die vleermuizen een goed onderkomen bieden. Tevens zal ter ondersteuning van het beschermingsbeleid het wetenschappelijk onderzoek aan vleermuizen door de rijksoverheid weer ter hand worden genomen. Daarbij wordt aan het Rijksinstituut voor Natuurbeheer een centrale rol toebedacht. Ook zal worden bevorderd dat de uitvoering van het beleid voor vleermuisbescherming, waaronder voorlichting en educatie, in samenwerking met de particuliere natuurbeschermingsorganisaties en vleermuisdeskundigen op provinciaal niveau gestalte krijgt.

Ministerie van Landbouw en Visserij: *Vleermuisbescherming*, heden, verleden, toekomst. 27 bladzijden, 1 grafiek, 1 tabel.

Uitg. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur, Milieu en Fauna-beheer, 's-Gravenhage, 1988.